

De oorlog in het museum. Herinnering en verbeelding

E.L.M. Somers

Synopsis:

De oorlog in het Museum. Herinnering en verbeelding
Erik Somers

De Nederlandse oorlogsmusea staan op een omslagpunt en zullen zich moeten oriënteren op nieuwe benaderingen, zowel wat vorm als inhoud betreft. Met het wegvallen van de generatie die de oorlog heeft meegemaakt, zal de herinnering aan de jaren '40-'45 op een andere, indirecte wijze worden overgedragen. Vanuit een historische perspectief is in dit onderzoek geanalyseerd hoe musea door de jaren heen invulling hebben gegeven aan hun taak en functie in een veranderende samenleving en hoe de gemusealiseerde weergave van de oorlog zich in de loop van de tijd heeft gewijzigd. Daarbij zijn van invloed het veranderende beeld van de oorlog, de toe-eigening van het verleden, de betekenisgeving door wisselende herinneringsgroepen en de invloed van traditionele en nieuwe actoren. Het onderzoek richt zich op een viertal thema's:

- de betekenis van het (materiële) erfgoed, zoals aanwezig in de oorlogsmusea;
- de politieke herinnering van de oorlog, ofwel de 'boodschap' die de musea uitdragen;
- het lokale en regionale belang van de musea;
- de veranderende verbeelding van de oorlog, zoals deze vorm kreeg in concrete museale presentaties.

Uit het onderzoek komt naar voren dat Nederland 83 musea telt die de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog als hoofdonderwerp hebben. Een groot aantal van de huidige oorlogsmusea (ruim 40%) is na het jaar 2000 zijn opgericht. Dit zijn veelal kleinere, particuliere musea die vooral gericht zijn op de lokale en militaire geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Voorts blijkt dat de publieke belangstelling voor de bezettingsjaren de laatste jaren spectaculair is toegenomen.

De geschiedenis van de oorlogsmusea is onlosmakelijk verbonden met de politiek van de herinnering, waarbij het uitdragen van morele boodschappen en de lessen die aan de oorlog moeten worden ontleend centraal staan. De overheid, met haar bemoeienissen gericht op educatie en het versterken van de herdenkingsfunctie speelt daarbij een belangrijke rol.

Nadat in de jaren negentig de nadruk werd verlegd naar het herdenken en het vormgeven van de herinnering aan de vervolging en terreur van de oorlog op de zelf, is het accent van de verbeelding van de oorlog nu steeds sterker komen te liggen op de 'authenticiteitsbeleving'. Naast de individueel gerichte historische ervaringen door het contact met het authentieke object of met de oorspronkelijke locatie wordt steeds meer de beleving opgeroepen door een geënceneerde historische werkelijkheid met behulp van geregisseerde verhalen en reconstructies. 'Ervaar en beleef' is steeds meer het motto.

Uitgebreide samenvatting verkrijgbaar bij:
Erik Somers, e.somers@niod.knaw.nl

Zie: <http://www.wbooks.com/de-oorlog-in-het-museum.html>

